

UZASADNIENIE

Decyzją (...) z dnia 10 marca 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił W. M. prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 11 czerwca 1994 r. K. W.. W uzasadnieniu wskazano, że W. M. nie spełniła jednego z warunków, o których mowa w art. 70 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. w chwili śmierci męża nie osiągnęła wieku 50 lat lub nie była niezdolna do pracy, a także nie wychowuje co najmniej jednego z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnionego do renty rodzinnej po zmarłym małżonku, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole – 18 lat życia, nie sprawuje pieczy nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy i samodzielnej egzystencji, uprawnionym do renty rodzinnej bez względu na wiek, ani też osiągnęła wieku 50 lat lub nie stała się niezdolna do pracy w ciągu 5 lat od śmierci męża lub od zaprzestania wychowywania dzieci uprawnionych do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

(decyzja ZUS – k.13 akt ZUS)

W odwołaniu z 15 marca 2016 r. W. M. stwierdziła, że nie zgadza się z decyzją, która jest dla niej krzywdząca. W uzasadnieniu podniosła, że od wielu lat jest leczona z powodu przewlekłych schorzeń, które uniemożliwiają wykonywanie codziennej pracy. Pozostaje wprawdzie w zatrudnieniu, ale przebywa często na okresowych zwolnieniach lekarskich, co w jej ocenie uzasadnia uznanie, iż jest niezdolna do pracy zarobkowej.

(odwołanie – k. 2)

W odpowiedzi na odwołanie z 11 kwietnia 2016 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 32-32v.)

Na rozprawie w dniu 25 września 2017 r. pełnomocnik wnioskodawczynie poparł odwołanie i wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, oświadczając, że koszty nie zostały opłacone ani w części ani w całości. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania.

(stanowisko stron – 00:00:57 – 00:05:21 – e-protokół – płyta CD – k. 149)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

W. M. (z domu: B.) urodziła się w dniu (...) w K..

(bezsporne, a nadto wniosek o rentę rodzinną – k. 1 i n. w aktach ZUS)

Mąż wnioskodawczynie K. W. zmarł w dniu 11 czerwca 1994 r.

(bezsporne, a nadto wniosek o rentę rodzinną – k. 1 i n. w aktach ZUS)

Wnioskodawczynie W. M. pracowała jako sprzedawca, pracownik ochrony, pakowacz, obecnie jest zatrudniona na stanowisku magazyniera.

(bezsporne, wywiad lekarski – opinia lekarska Komisji Lekarskiej ZUS – k. 181-183 dokumentacji orzeczniczolekarskiej ZUS)

W dniu 30 grudnia 2015 roku W. M. złożyła wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 11 czerwca 1994 roku mężu K. W..

(wniosek rentę rodzinną – k. 1-6 akt ZUS)

Lekarz Orzecznik ZUS po przeprowadzeniu bezpośredniego badania i dokonaniu analizy przedstawionej dokumentacji rozpoznał u ubezpieczonej zmiany zwyrodnieniowe stawów i wielopoziomowe zmiany zwyrodnieniowo - dyskopatyczne kręgosłupa, stan po operacji dyskopatii C5-C6 z nawracającymi zespołami korzeniowymi szyjnymi i 1 –s obecnie bez objawów korzeniowych z zachowanym użytecznym zakresem ruchów kręgosłupa, cukrzyce typu 2, nadciśnienie tętnicze, zaburzenia depresyjno – lekowe. Orzeczeniem z dnia 15 lutego 2016 roku Lekarz Orzecznik ZUS uznał, że wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy zarobkowej.

(orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS –k. 11 akt ZUS, opinia lekarska Lekarza Orzecznika ZUS – k. 175 – 176 dokumentacji orzeczniczo- lekarskiej ZUS)

W dniu 15 lutego 2016 roku wnioskodawczyni złożyła sprzeciw od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS, podnosząc, że jest niezdolna do pracy z powodu wielu schorzeń neurologicznych, reumatologicznych i psychiatrycznych.

(sprzeciw – k. 177 dokumentacji orzeczniczo- lekarskiej ZUS)

Komisja Lekarska ZUS po przeprowadzeniu bezpośredniego badania wnioskodawczyni oraz po dokonaniu analizy dokumentacji medycznej, rozpoznała u niej okresowe bóle kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego z powodu zmian zwyrodnieniowo – dyskopatycznych u osoby po operacji odcinka C5/C6 kręgosłupa w 2012 roku obecnie bez istotnego ograniczenia sprawności, ograniczenie ruchomości lewego stawu kolanowego prawdopodobnie na skutek zmian zwyrodnieniowych, bez istotnego upośledzenia funkcji chodu, nadciśnienie tętnicze kontrolowane farmakologicznie, cukrzycę typu 2 leczoną środkami doustnymi bez dekompensacji, niedoczynność tarczycy w skutecznym leczeniu substytucyjnym, zaburzenia depresyjne reaktywne. Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 1 marca 2016 roku uznała, że wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy.

(orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS – k. 12 akt ZUS, opinia lekarska Komisji Lekarskiej ZUS – k. 181-183 dokumentacji orzeczniczo- lekarskiej ZUS)

Mając na względzie orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 1 marca 2016 roku, decyzją z dnia 10 marca 2016 roku organ rentowy odmówił W. M. prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

(decyzja k. 13 akt ZUS)

W badaniu sądowo-neurologicznym stwierdzono o wnioskodawczyni zmiany zwyrodnieniowe i pooperacyjne kręgosłupa z okresowymi powikłaniami korzeniowymi bez objawów porażennych. Nie stwierdzono objawów istotnego ograniczenia sprawności ruchowej w postaci niedowładu czy porażenia kończyn. Brak jest danych o leczeniu takich objawów w przedstawionej dokumentacji lekarskiej. Zgłaszane obecnie dolegliwości bólowe kręgosłupa z promieniowaniem do kończyn są leczone w ramach okresowej niezdolności do pracy. Z punktu widzenia neurologa W. M. nie jest niezdolna do pracy zarobkowej.

(opinia biegłego neurologa dr n. med. J. Z. – k. 44-45v.)

W badaniu sądowo – internistycznym stwierdzono u wnioskodawczyni nadciśnienie tętnicze chwiejne, dobrze kontrolowane lekami, bez powikłań ze strony serca, cukrzycę typu 2 leczoną środkami doustnymi wyrównaną metabolicznie, niedoczynność tarczycy wyrównaną hormonalnym leczeniem zastępczym, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa z objawowym zespołem bólowym o typie rwy barkowej i rwy kulszowej lewostronnej, zaburzenia depresyjno-lękowe. Ponadto u wnioskodawczyni rozpoznano podejrzenie seronegatywnego reumatoidalnego zapalenia stawów i stwierdzono stan pooperacyjny lewej nerki z powodu kamicy nerkowej, dyskopatii szyjnej i po histerektomii z powodu mięśniakowatości macicy. Ze względów internistycznych wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy.

(opinia biegłego z zakresu chorób wewnętrznych prof. dr hab. n. med. L. P. – k. 47 – 50)

W badaniu sądowo - psychiatrycznym stwierdzono u wnioskodawczynie zaburzenia depresyjno-lękowe u osoby z cechami osobowości nieprawidłowej. Nie stwierdzono głębszych objawów depresyjnych, psychotycznych, otepiennych. Obecnie utrzymują się zaburzenia depresyjno-lękowe w obrazie nerwicowym. U badanej zaznaczają się również objawy nieprawidłowej osobowości. Analiza dokumentacji medycznej wskazuje na okresy poprawy po zastosowaniu leczenia i pogorszenia w stanach pogorszenia stanu somatycznego oraz w trudnych sytuacjach życiowych. Występujące u wnioskodawczynie zaburzenia psychiczne nie powodują znacznego ograniczenia zdolności jej do pracy. W. M. z punktu widzenia psychiatrycznego jest zdolna do pracy. Stany pogorszenia w zakresie występujących zaburzeń psychicznych mogą być leczone w ramach czasowej niezdolności do pracy.

(opinia biegłego psychiatry lek. H. K. – k. 53-54)

W badaniu sądowo - ortopedycznym stwierdzono u wnioskodawczynie stan po leczeniu operacyjnym dyskopatii C5-C6, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego z dyskopatią L4-5, L5-S1, zespół bólowy barku lewego, podejrzenie reumatoidalnego zapalenia stawów. Uznano, że powyższe schorzenia nie upośledzają funkcji narządu ruchu w stopniu dającym podstawę do orzekania o niezdolności do pracy. W. M. z III poziomem kwalifikacji zawodowych jest zdolna do pracy zarobkowej.

(opinia biegłego ortopedy i rehabilitanta dra n. med. E. B. – k. 57-60)

W badaniu sądowo – reumatologicznym stwierdzono u wnioskodawczynie chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa. Uznano, że z punktu widzenia reumatologa W. M. jest zdolna do pracy zarobkowej. Odwołująca jest w stanie dobrym, porusza się sprawnie, stawy nie mają obrzęków, wysięków. Leczy się u reumatologa od 10 lat, otrzymuje niesteroidowe leki przeciwzapalne. Wnioskodawczynie nie ma ograniczeń ruchomości, ręce ma sprawne. Do dnia 14 marca 2017 roku nie była hospitalizowana na oddziale reumatologicznym.

(opinia biegłego reumatologa lek. med. M. M. – k. 89-89v. wraz z opiniami uzupełniającymi z dn.1 czerwca 2017 r., z dn. 22 czerwca 2017 r.– k. 111, 116)

W okresie od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia 11 maja 2017 r. wnioskodawczynie przebywała w szpitalu na oddziale reumatologii, podczas którego rozpoznano niesklasyfikowane zapalenie stawów, zastosowano leczenie metotreksatem i glikokortykosteroidami, co mogło uzasadniać krótkotrwałą niezdolność do pracy w ramach zwolnienia lekarskiego. Jeżeli natomiast jej stan zdrowia nie ulegnie poprawie może złożyć nowy wniosek do organu rentowego.

(uzupełniająca opinia biegłego reumatologa lek. med. M. M. z dn. 6 sierpnia 2017 r.- k. 138)

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie zgromadzonych dokumentów w aktach sprawy, aktach rentowych oraz opinii biegłych specjalistów z zakresu: neurologii, chorób wewnętrznych, psychiatrii, ortopedii i rehabilitacji oraz reumatologii. Opinie te są wiarygodne i zostały sporządzone przez biegłych o specjalnościach właściwych z punktu widzenia schorzeń, na jakie cierpi wnioskodawczynie, w oparciu o analizę przedłożonej dokumentacji lekarskiej i bezpośrednie badanie skarżącej. Biegli określili schorzenia występujące u badanej i ocenili ich znaczenie dla jej zdolności do pracy, odnosząc swą ocenę do kwalifikacji zawodowych wnioskodawczynie.

Opinie zostały doręczone zarówno pełnomocnikowi organu rentowego, jak i pełnomocnikowi wnioskodawczynie z zobowiązaniem do złożenia ewentualnych wniosków dowodowych. Pełnomocnik wnioskodawczynie wniósł o zobowiązanie biegłej reumatolog do ustosunkowania się do złożonej przez wnioskodawczynię dokumentacji medycznej. Biegła ustosunkowała się do tej dokumentacji w uzupełniających opiniach, wskazując, że nie wpływają one w żaden sposób na jej wcześniejsze wnioski orzecznicze. Biegła reumatolog wyjaśniła, że pobyt wnioskodawczynie w szpitalu w okresie od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia 11 maja 2017 r. podczas którego rozpoznano niesklasyfikowane zapalenie stawów mógł uzasadniać ewentualnie krótkotrwałą niezdolność do pracy w ramach zwolnienia lekarskiego. Jeżeli natomiast jej stan zdrowia nie ulegnie poprawie może złożyć nowy wniosek do organu rentowego.

Opinie biegłych, co do konkluzji są zbieżne z orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS, zostały wyczerpująco uzasadnione, a końcowe wnioski orzecznicze wynikają w sposób logiczny z treści opinii. W ocenie Sądu nie ma podstaw do tego by podważać wiarygodność i moc dowodową opinii biegłych, a kwestia zdolności do pracy odwołującej się została dostatecznie wyjaśniona.

Dowód z opinii biegłego ma szczególny charakter, a mianowicie korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Do dowodów tych nie mogą więc mieć zastosowania wszystkie zasady o prowadzeniu dowodów, a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c. W konsekwencji nie można przyjąć, że Sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony. Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z opinii kolejnych biegłych lub z opinii instytutu, jedynie wtedy gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas, gdy opinia złożona już do sprawy zawiera istotne braki, względnie też nie wyjaśnia istotnych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1974r. II CR 817/73, niepubl).

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawczyni o dopuszczenie dowodu z przesłuchania skarżącej na okoliczność stanu jej zdrowia, gdyż te okoliczności mogą być wyłącznie przedmiotem oceny biegłych lekarzy. Bez znaczenia dla sprawy pozostaje, bowiem subiektywna ocena odwołującej o stanie jej zdrowia i jej przydatności do pracy. Decydujące znaczenie ma opinia biegłych sądowych. Nadto należy wskazać, że Sąd nie może zająć stanowiska odmiennego co do stanu zdrowia wnioskodawczyni, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego, niż wyrażone w opiniach biegłych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987 roku, II URN 228/87, (...)).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 70 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 1383 ze zm.) wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli:

- 1) w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo
- 2) wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole – 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej. Prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania osób wymienionych w ust. 1 pkt 2.

W niniejszej sprawie kwestią sporną była okoliczność, czy wnioskodawczyni jest osobą niezdolną do pracy. Okoliczność ta bowiem stanowi niezbędną przesłankę do przyznania jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

W myśl art. 12 ustawy o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne /art. 13 ust. 1/.

Stosownie zaś do brzmienia art. 13 ust. 5 analizowanej ustawy w przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych orzeka się niezdolność do samodzielnej egzystencji. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Z dokonanych na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, ustaleń, a w szczególności z opinii biegłych specjalistów z zakresu: neurologii, chorób wewnętrznych, psychiatrii, ortopedii i rehabilitacji oraz reumatologii wynika jednoznacznie, że nie zostały spełnione warunki do zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania odwołującej prawa do renty rodzinnej, gdyż stwierdzone u wnioskodawczyni schorzenia nie powodują u niej niezdolności do pracy.

W badaniu sądowo-neurologicznym stwierdzono o wnioskodawczyni zmiany zwyrodnieniowe i pooperacyjne kręgosłupa z okresowymi powikłaniami korzeniowymi bez objawów porażennych. Nie stwierdzono objawów istotnego ograniczenia sprawności ruchowej w postaci niedowładu czy porażenia kończyn. W badaniu sądowo – internistycznym stwierdzono u wnioskodawczyni nadciśnienie tętnicze chwiejne, dobrze kontrolowane lekami, bez powikłań ze strony serca, cukrzycę typu 2 leczoną środkami doustnymi wyrównaną metabolicznie, niedoczynność tarczycy wyrównaną hormonalnym leczeniem zastępczym, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa z objawowym zespołem bólowym o typie rwy barkowej i rwy kulszowej lewostronnej, zaburzenia depresyjno-lękowe, stan pooperacyjny lewej nerki z powodu kamicy nerkowej, dyskopatii szyjnej i po histerektomii z powodu mięśniakowatości macicy oraz podejrzenie seronegatywnego reumatoidalnego zapalenia stawów. W badaniu sądowo - psychiatrycznym stwierdzono u wnioskodawczyni zaburzenia depresyjno-lękowe u osoby z cechami osobowości nieprawidłowej. Nie stwierdzono głębszych objawów depresyjnych, psychotycznych, otepiennych. W badaniu sądowo - ortopedycznym stwierdzono u wnioskodawczyni stan po leczeniu operacyjnym dyskopatii C5-C6, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego z dyskopatią L4-5, L5-S1, zespół bólowy barku lewego, podejrzenie reumatoidalnego zapalenia stawów. W badaniu sądowo – reumatologicznym stwierdzono natomiast u wnioskodawczyni chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa. Uznano, że jest w stanie dobrym, porusza się sprawnie, stawy nie mają obrzęków, wysięków. Natomiast pobyt wnioskodawczyni w szpitalu w okresie od dnia 24 kwietnia 2017 r. do dnia 11 maja 2017 r., podczas którego rozpoznano niesklasyfikowane zapalenie stawów mógl uzasadniać ewentualnie krótkotrwałą niezdolność do pracy w ramach zwolnienia lekarskiego, a w przypadku pogorszenia stanu zdrowia skarżąca może złożyć nowy wniosek do organu rentowego.

W ocenie Sądu rozpoznane schorzenia z zakresu neurologii, chorób wewnętrznych, psychiatrii, ortopedii i rehabilitacji oraz reumatologii nie powodują u skarżącej niezdolności do pracy zarobkowej.

Mając powyższe na uwadze, wobec nie stwierdzenia u wnioskodawczyni niezdolności do pracy, zaskarżona decyzja odmawiająca W. M. prawa do renty rodzinnej jest prawidłowa.

W tym stanie rzeczy odwołanie wnioskodawczyni jako niezasadne podlegało oddaleniu, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Ze względu na datę wniesienia odwołania od zaskarżonej decyzji oraz faktu, że pełnomocnikiem wnioskodawczyni był profesjonalny pełnomocnik procesowy ustanowiony z urzędu, Sąd w pkt 2 wyroku przyznał ze Skarbu Państwa na rzecz adwokat M. N. kwotę 221,40 zł (180 zł + 23% x 180 zł) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu. Wysokość wynagrodzenia Sąd ustalił na podstawie § 15 ust. 2 w zw. z § 2 i 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2015r., poz. 1801).

Poza tym Sąd miał na uwadze treść § 22 obowiązującego od dnia 2 listopada 2016 roku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016r., poz. 1714), zgodnie z którym do spraw wszczętych

i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni.

31 października 2017 roku